

AZ ANYA VÉDELME.*

Írta: DR. EDELMANN MENYHÉRT, Nagyvárad.

Az anya védelme a gyermekvédelem szempontjából is fontos, azt mondhatnánk, mellőzhetetlen követelmény. A gyermekvédelem teljes az anya védelme nélkül nem is lehet.

Gyermekvédelmi rendszerünknek nemcsak szépség-hibája, hanem érezhető hiánya is, hogy e tekintetben nem történik meg mindaz, aminek meg kellene történnie s hogy az anyaság védelmének munkájához csak most kezdünk.

Még csak a kezdet kezdetén vagyunk s még csak igen kevés anya részesülhet védelemben.

Főképp a házasságon kívül született gyermekek anyáinak a sorsa mostoha, a „leányanyáké”, de a törvényes házasság keretein belül élő, szegénysorsú, nyomorogva és küzködve élő sokgyermekes anyák is sokat szenvednek s e szenvedés nyomait megszületett gyermekeiken is fel-találjuk.

* Részlet a nagyvárad m. kir. állami gyermekmenhely utolsó jelentéséből.

A házasságonkívüli gyermekeknek igazságtalan jogi helyzete, az apasági keresetek és tartásdíjkövetelések kudarcai csak fokozzák az anyák gyötrelmeit és elviselhetetlenebbé teszik nyomorukat.

A nyomasztó anyagi helyzet súlyát ez anyák leg-többjénél még érezhetőbbé teszi az előítéletes és hypokrita társadalom megvetése és az erkölcs nevében tanúsított igazságtalansága és indokolatlan magatartása.

Sok ily mártíryanak anyasága valósággal szenvedésteljes kálváriaúton vezet át, kezdve attól az időtől, amidőn a család keretén kívül rekedt, annak oltalmában nem részesülő, kenyeréért verejtékesen dolgozó, cseléd-sorban levő leány teherbe esik és „szégyenét” elrejtteni már nem tudja s ezért munkájától, keresetétől elesik, helyéből elbocsátják, addig, míg terhességének előrehala-dott szakában nemcsak munkára képtelen, de tehetetlenné lesz. Aztán a szülés válságos és veszélyeket rejtő nehéz ideje következik, amelyet elviselhetőbbé tesz, ha az asszony valamely bábaképzőintézetben vagy kórházban találhat ideiglenes otthont és szakszerű ápolást.

De nagyon sok ily asszony a felsoroltaknál keve-sebb biztonságot nyújtó helyen, szegény rokonoknál, vagy ha a szülei ház őket befogadja, nyomorban és szenyben élő szegény család siralmas otthonában vagy idegennél bérelt fekhelyen éli át a válságos időt, amelyben a „bukott” (?) leány az anyaság glóriájával homloka körül vezet e bukásáért.

S mily tövises az út, amely idáig vezet. Végig kell kószolnia a nélkülözést, a nyomort, a megaláztatást s e célponthoz lerongyolva, elcsigázva, mindenéből ki-fosztva jut el.

Aztán megszüli gyermekét, a gyermekágy is véget ér s az újra megkezdendő életharc újabb gondokat hoz. Az elgyötört anyák egy része gyermekétől, mint nyom-asztó teherből, amely őket szabad mozgásukban gátolja s a megélhetés lehetőségeit apasztja, szabadulni igyekszik.

Gyermeküket, amelyet még igazán meg sem szeret-hettek, ott és úgy helyezik el, ahogyan tudják. A leg-gyakoribb eset és a legkönnyebb mód, hogy kiadják ide-gen gondozásba s e „kiadás” sokszor nem jelent egye-

bet, mint gyermekölést, emberpusztítást tudatlanságból, gondatlanságból, sokszor szándékos emberölést. Helyenkint az „angyalcsinálás” valóságos iparaggá lett.

Így lesz a gyermekkiadás az ország nagy csecsemőhalandóságának állandó forrásává.

Bennünket azonban első sorban azok az anyák foglalkoztatnak, akik a gyermekágy után előbb vagy utóbb csecsemőikkel a gyermekmenhelyen keresnek oltalmat s ez oltalomért cserébe a szoptatás idejére, 8-9 hónapra, sőt hosszabb időre is, lemondanak szabadságukról és távol élnek attól a környezettől, amelynek közepette addig éltek. Van hely, ahová a fejöket lehajtsák, nem kell éhezniök, mert a menhely gondoskodik rólok, de minden egyébről le kell mondaniok, gyakran még a rendszeres munkáról is és lélekölő tétlenségben kell hosszú hónapokat eltölteniök, mert a menhelyek még nem találhatták meg a módját annak, hogy a telepeikre csecsemőikkel együtt kihelyezett anyákat kellően foglalkoztassák. Foglalkozásuk csak addig van, míg a menhely központi intézetében tartózkodnak, ahol a házi teendőket nekik kell végezniök.

A társadalom érdeklődését ez ügy iránt felkelteni még nem sikerült, a telep- bizottságok sem segítik törekvéseiben a menhelyek vezetőségét s még sehol sem sikerült megtalálni a módját annak, hogy a csecsemőikkel a telepekre kihelyezett anyáknak valamely oly foglalkozást adhattak volna, amely őket némi keresethez is juttathatná, anélkül, hogy ezért csecsemőiknek a gondozását el kellene hanyagolniok.

Az ismételt kísérletek, hogy háziipar üzésére adjanak nekik módot, eredménytelenek maradtak.

Ezúttal nem esik szó az oly anyák ezreiről, akik családjaik körében élnek s akiknek életét egy szegény, nyomorgó család ezernyi gondja, baja teszi keservessé, csak azokról az anyákról szólok, akik felvett csecsemőik révén maguk is az állami gyermekmenhelyek oltalma alá jutottak, de azért a „szent” anyaság minden gyötrelméről ezéknak életét figyelve is fogalmat szerezhettünk.

Látjuk, hogy az előítéletes társadalom szigorát e látvány nem enyhíti, közönyét a segítség vágya nem oszlatja el. Ami e téren eddig történt, kevés s a minden irányban tevékenykedő filantrópia érdeklődésével nálunk még csak mostanában adta jelét annak, hogy itt is segíteni akar, amidőn az Országos Anyavédő-Egyesület csak nemrég megalakult.

E téren még igen sok a tennivaló.

Az anyaság védelmét, az anyák védelmét a társadalomnak hathatósan fel kell karolnia, mert ha az anyát védjük, a gyermeket is védjük s a gyermekvédelem munkája már sok esetben elkésett, ha csak a már megszületett gyermeket védi s az antenatalis gyermekvédelmet elmulasztotta. Ha az anya sorsát a terhesség hónapjaiban, a szülés alatt s a gyermekágyban megkönnyítettük, a születendő gyermek életbenmaradásának, kellő kifejlődésének lehetőségét biztosítottuk.

Az anyaság védelme szerves kiegészítő része a gyermekvédelemnek, teljes eredménye csak a kettőnek együtt lehet.

S itt új munkakör kínálkozik mindazoknak, akikben vágy támadt valamely szociális munka végzésére. A munka, amelyet végezni kell, magasabbrendű; neme-

sebb, értékesebb, mint az apró jótékonykodás meddő munkája. Asszonyok, leányok, akiket minden kísértés és baj ellen meleg családi fészek oltalmaz, siessenek segítségére testvéreiknek, akiket az élet kegyetlen keze e fészekből kitaszított.